

نقش باورهای غیرمنطقی در رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی با مهارت‌های ارتباطی متقاضیان طلاق

محمد اسماعیل زند^۱، فائزه عسکری^۲، محمد ستایشی اظهري^۳

۱. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران.

۲. استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران. (نویسنده مسئول).

۳. دانشجوی دکترای روانشناسی تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲، صفحات ۵۲۷-۵۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۹

تاریخ وصول: ۱۴۰۲/۰۶/۱۵

چکیده

هدف پژوهش حاضر آزمون روابط ساختاری بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی با مهارت‌های ارتباطی و مطالعه نقش میانجی‌گری باورهای غیرمنطقی در متقاضیان طلاق بود. در پژوهش حاضر برای آزمون روابط بین متغیرهای پژوهش از روش همبستگی پیرسون و برای آزمون مدل پژوهش از روش معادلات ساختاری استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه متقاضیان طلاق مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده شهر قم در سال ۱۴۰۱ بودند. شرکت‌کنندگان پژوهش ۲۷۶ متقاضی طلاق بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری پژوهش شامل فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ (۱۹۹۵)، پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو کاستا و مک کری (۱۹۹۲)، پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی کوین دام (۲۰۰۴) و پرسشنامه باورهای غیرمنطقی جونز (۱۹۶۸) است. آزمون مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم مدل پژوهش، به ترتیب با استفاده از روش‌های مدل معادلات ساختاری و آزمون بوت استرپ انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی به ترتیب پیش‌بین و پیامد باورهای غیرمنطقی در متقاضیان طلاق هستند. یافته‌ها نشان داد که باورهای غیرمنطقی میانجی‌گر معنی‌دار رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به مهارت‌های ارتباطی است و همچنین باورهای غیرمنطقی نمی‌تواند بین ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی میانجی‌گری کند.

کلیدواژه: طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، ویژگی‌های شخصیتی، باورهای غیرمنطقی، مهارت‌های ارتباطی، طلاق.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲

مقدمه

طلاق فرآیندی است که باتجربه بحران عاطفی هر دو زوج شروع می‌شود و با تلاش برای حل تعارض از طریق ورود به موقعیت جدید با نقش‌ها و سبک زندگی جدید، خاتمه می‌یابد. طلاق به‌عنوان مشکلی که از نظر فردی کانون توجه بالینی بوده و از نظر اجتماعی در حیطه آسیب‌های اجتماعی است در یک دهه اخیر در جهان رو به افزایش بوده است (یانگ و یانگ^۱، ۱۹۹۸). طلاق تمام کارکردهای مختلف خانواده از جمله اقتصادی، اجتماعی، تربیتی و ... را تحت تأثیر قرار داده و خود زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی و روانی است به‌گونه‌ای که در ایجاد، بروز و تداوم آن‌ها نقش بنیادی دارد، لذا لزوم توجه به علل و عوامل مرتبط با آن ضرورتی انکارناپذیر است. پژوهش‌های پیشین عوامل مرتبط زیادی را با طلاق بررسی کرده‌اند؛ افسردگی (هیسونی، فال، نتولی و مونتگومری^۲، ۲۰۱۵)، وجود شبکه‌های اجتماعی (وانزیولا، هالپرن و کتز^۳، ۲۰۱۴)، و بیکاری (عسیبی زاده، بلالی و قدسی، ۱۳۸۵) نمونه‌ای از این عوامل هستند.

ویژگی‌های شخصیتی زوجین یکی از عواملی است که محققین آن را مرتبط با طلاق دانسته‌اند. شخصیت عبارت است از الگوی نسبتاً پایدار صفات، گرایش‌ها، یا ویژگی‌هایی که تا اندازه‌ای به رفتار افراد دوام می‌بخشد (شولتز و شولتز، ۲۰۱۳). مک‌گری و کاستا (۱۹۴۲)؛ به نقل از شولتز و شولتز، ۲۰۱۳) که در مرکز پیری شناسی مؤسسات ملی سلامتی در بالتیمور مریند کار می‌کنند، به برنامه‌ی تحقیق گسترده‌ای در زمینه شخصیت مبادرت کردند که پنج عامل اصلی را مشخص کرد. این عوامل عبارت‌اند از؛ روان‌رنجور خوبی، برون‌گرایی، گشودگی، خوشایندی و وظیفه‌شناسی. این پنج عامل شخصیت مؤلفه‌های ارثی نیرومندی دارند، با این‌وجود عامل خوشایندی، تحت تأثیر مؤلفه‌های محیطی نیرومندی نیز قرار دارد. این پنج عامل به عقیده مک‌گری و پل کاستا در طول عمر باقی می‌ماند و در فرهنگ‌های گوناگونی یافت شده‌اند (شولتز و شولتز، ۲۰۱۳). در چند تحقیق، برون‌گرایی با سلامت هیجانی همبستگی مثبت داشته است. روان‌رنجور خوبی با سلامت هیجانی همبستگی منفی داشته است. بررسی نوجوانان در هلند، معلوم کرده است که آن‌هایی که در برون‌گرایی، ثبات هیجانی و خوشایندی نمره بالا گرفتند، توسط هم‌کلاسی‌های خود محبوب‌تر و دوست‌داشتنی‌تر ارزیابی شدند. افرادی که در برون‌گرایی و خوشایندی بالا بودند، از کسانی که در برون‌گرایی و خوشایندی پایین بودند، توسط دیگران از لحاظ جسمی جذاب‌تر ارزیابی شدند (شولتز و شولتز، ۲۰۱۳).

در زمینه روابط، بین ویژگی‌های شخصیتی و باورهای غیرمنطقی در مطالعه‌ی فورمن و فورمن^۴ (۱۹۷۸) نشان داده شد که ویژگی روان‌نژندی با باورهای غیرمنطقی افراد رابطه دارد (ساوار، ولتون و مک‌درموت^۵، ۲۰۱۳). در پژوهشی دیگر که می‌توان آن را همسو با پژوهش مذکور دانست پژوهش پور استادی، اکبری نژاد و لیوارجانی (۱۳۸۹) است، آن‌ها در طی پژوهشی بر روی کارکنان شرکت سهامی خاص مخابرات نشان دادند که ویژگی روان‌نژندی می‌تواند باورهای غیرمنطقی را پیش‌بینی کند. بعلاوه اینکه طرح‌واره‌های

1. Young & Young
2. Hiyoshi, Fall, Netuvel, Montgomert
3. Valenzuela, Halpern, Katz
4. Forman & Forman
5. Samar, Walton & Mc Dermot

ناسازگار اولیه رابطه مستقیمی با باورهای غیرمنطقی دارد (یانگ، کلسکو و ویشار، ۱۹۵۰)، ما با طرح‌واره‌ها دنیای اطراف خود را تفسیر و معنا می‌کنیم. طرح‌واره‌ها درعین حال که کارکرد شناختی را آسان می‌سازند می‌توانند موجب تداوم مشکلات روانی شوند، از این رو به آن دسته از طرح‌واره‌ها که زمینه شکل‌گیری مشکلات روان‌شناختی شوند طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌گویند (یانگ و همکاران، ۱۹۵۰). بر اساس نظریه‌ی شناختی افسردگی (بک^۱، ۱۹۶۴) باورهای غیرمنطقی در مورد خود، دنیا و آینده در طرح‌واره‌های شناختی پایدار اقتباس شده که عوامل آسیب‌زا افسردگی است (کلارک و بک، ۱۹۹۹؛ سگال، ۱۹۸۸). ساوا (۲۰۰۹) ضمن پژوهشی نشان داد که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و باورهای غیرمنطقی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. رنر، لوبستیل، پیترز، ارنتز و هوبرز^۲ (۲۰۱۲) ضمن پژوهشی نشان دادند که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و باورهای غیرمنطقی و افسردگی رابطه معناداری وجود دارد. شوری، الموکست، اندرسون و ستارت^۳ (۲۰۱۶) با مطالعه بر روی متقاضیان برای ترک سو مصرف مواد مخدر نشان دادند که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با افسردگی و اختلال اضطراب فراگیر رابطه وجود دارد (شوری، اندرسون و استورات^۴، ۲۰۱۲). همچنین بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و افکار خودکشی بین افراد با اختلال خلقی رابطه وجود دارد (موبد و نادری، ۱۳۹۶).

همان‌طور که ملاحظه می‌شود باورهای غیرمنطقی پیشامدهایی دارد، اما علاوه بر پیشامدهای این سازه می‌توان به پیامدهای این سازه نیز اشاره کرد که یکی از این پیامدها مهارت‌های ارتباطی در افراد است. خالدیان، ساغری، حسن‌پور و مرادیان (۱۳۹۳) باورهای غیرمنطقی را تفکری می‌دانند که در آن عناصر منطقی وجود ندارد (حجت، وحیدی، حمیدی، اکبری، کاظمی، خلیلی، شکاری و محمدی، ۱۳۹۲). باورهای ما عمدتاً از عقایدمان ناشی می‌شود که بر ارزیابی‌ها و تعبیرهایی که از واکنش‌های خود به رویدادهای زندگی می‌کنیم، تأثیر می‌گذارند. اگر کسی بعد از طلاق دچار افسردگی شود، شاید طلاق به‌خودی‌خود یا برداشت او که شکست‌خورده، موجب افسردگی نشده باشد، بلکه عقاید او درباره طلاق یا شکست وی، آن را ایجاد کرده باشد. عقاید فرد در مورد طرد شدن همان چیزی است که عمدتاً موجب افسردگی می‌شود نه واقعه‌ی طلاق یا برداشت او از شکست (کری، ۲۰۱۳). اسماعیل‌پور، خواجه و مهدوی (۱۳۸۹) ضمن پژوهشی نشان دادند که بین باورهای ارتباطی و مهارت‌های ارتباطی زوجین رابطه نزدیکی وجود دارد. همچنین مهارت‌های ارتباطی و مدت ازدواج پیش‌بینی‌کننده‌های معنی‌دار رضایت زناشویی در مردان هستند. مهارت‌های ارتباطی و برخی از باورهای غیرمنطقی از جمله "باور به کامل بودن همه‌چیز در روابط زناشویی" و باور به انجام همه کارها با کمک یکدیگر نقش معنی‌داری در پیش‌بینی رضایت زناشویی زنان داشتند (اسماعیل‌پور، خواجه و مهدوی، ۱۳۹۲).

علاوه بر باورهای غیرمنطقی محققین عوامل دیگری را با مهارت‌های ارتباطی مرتبط دانسته‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به ویژگی‌های شخصیتی افراد اشاره کرد. در پژوهشی روابط معناداری بین برون‌گرایی و ثبات هیجانی با مهارت‌های ارتباطی افراد پیدا کردند (اسمیت، ۱۹۹۵)، که نشانگر وجود رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی افراد و استفاده‌ی آنان از مهارت‌های ارتباطی است. همچنین در

1. Beck

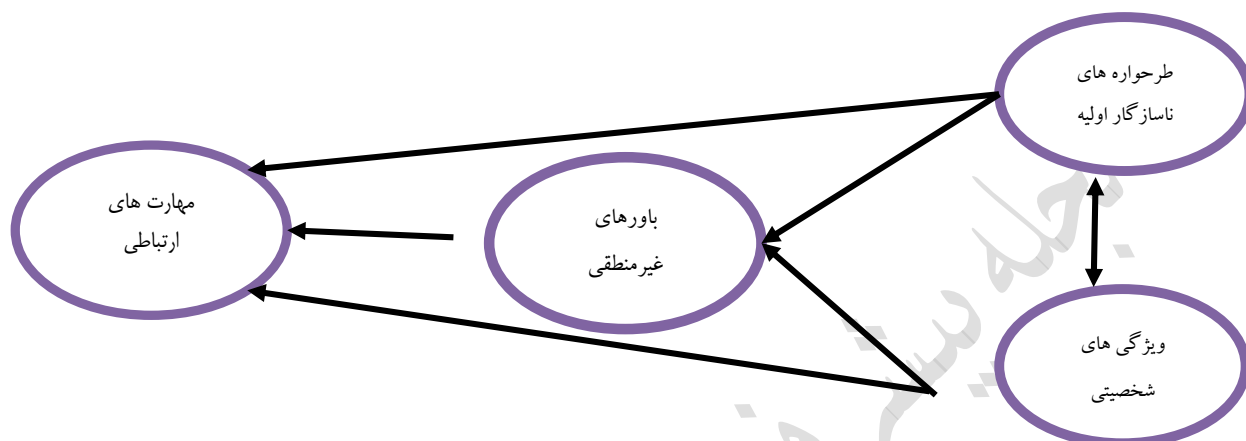
2. Renner, Lobbstaël, Peeters, Arntz & Huibers

3. Shorey, Elmquist, Anderson, Stuart

4. Shorey, Anderson, Stuart

پژوهشی دیگر بین ابراز وجود و مهارت‌های ارتباطی همبستگی مثبت و معناداری یافت شد (کوکلو، بولدکلگو، کوکلو و کوکسال، ۲۰۰۶). همراه با ویژگی‌های شخصیتی افراد، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه نیز با مهارت‌های ارتباطی افراد مرتبط است (یلماز، کومک‌گیز، کلک و ارن، ۲۰۱۱). در این باره، اگکی و گنزوک^۳، (۲۰۱۱) در ضمن پژوهشی نشان دادند که بین سبک‌های دلبستگی و مهارت‌های ارتباطی افراد رابطه وجود دارد. همچنین به عقیده‌ی قنادی و عبدالهی (۱۳۹۳) بین ادراک مراقبت والدین و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه رابطه منفی و معنادار و بین ادراک محافظت بیش از حد والدین با طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در پژوهشی دیگر مجللی، جوادی، حسین زاده، موسوی و لواسانی (۱۳۹۵) نشان داده شد بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و مشکلات بین فردی در بین دانشجویان همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. با مروری بر پیشینه‌ی پژوهشی و تجربی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی نشان می‌دهد که باورهای غیرمنطقی نقش میانجیگری را در رابطه‌ی بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی دارد. همچنین با توجه به اینکه طلاق زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی و روانی است، به گونه‌ای که در ایجاد، بروز و تداوم آن‌ها نقش بنیادی دارد، لذا لزوم توجه به علل و عوامل مرتبط با آن ضرورتی انکارناپذیر است. از آنجایی که تا به حال هیچ پژوهشی ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را به عنوان پیش‌بیننده‌ها و مهارت‌های ارتباطی را به عنوان پیامدهای باورهای غیرمنطقی در نمونه‌ی متقاضیان طلاق در نظر نگرفته است، مطالعه در این حیطه می‌تواند اطلاعات جامعی در مورد این روابط فراهم آورد. همچنین، در نظر گرفتن باورهای غیرمنطقی به عنوان میانجی گر پژوهش، می‌تواند مضامین مهمی در جهت شناخت هر چه بیشتر سازوکار تأثیرگذاری ویژگی‌های شخصی و طرح‌واره‌های ناسازگار بر مهارت‌های ارتباطی داشته باشد. در نتیجه، با توجه به پژوهش‌های انجام‌شده، مسئله اساسی پژوهش حاضر، ابتدا بررسی رابطه دو عامل پیش‌بیننده (ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه) با مهارت‌های ارتباطی و باورهای غیرمنطقی در چهارچوب یک مدل ساختاری و سپس، آزمون نقش میانجی‌گری باورهای غیرمنطقی در الگوی مفروض است (نمودار ۱).

-
1. Kukulü, Buldukglu, Kulakac & Koksall
 1. Yilmaz, Kumcagiz, Balci, Celik, Ern
 2. Egeci, Gnzoc

نمودار ۱. مدل مورد آزمون

روش پژوهش

برای آزمون روابط بین متغیرهای پژوهش از روش همبستگی پیرسون و برای آزمون مدل پژوهش از روش معادلات ساختاری استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه متقاضیان طلاق مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده در شهر قم در سال ۱۴۰۱ بودند. روش نمونه‌گیری پژوهش روش غیر تصادفی در دسترس بود. به این صورت که کلیه متقاضیان طلاق مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده به‌عنوان نمونه انتخاب شده و از آن‌ها درخواست می‌شد تا در پژوهش مشارکت داشته باشند. تعدادی از این متقاضیان به دلایلی بخصوص ناامیدی یا سرخوردگی آمادگی لازم برای پاسخ دادن به سؤالات را نداشتند. با این وجود تلاش می‌شد تا رضایت بیشتر مراجعه‌کنندگان برای شرکت در پژوهش جلب گردد. در نهایت، ۲۷۶ نفر از آن‌ها نمونه پژوهش را تشکیل دادند. بعد از انتخاب آزمودنی‌ها هر چهار پرسشنامه پژوهش همزمان در اختیار متقاضیان طلاق قرار گرفت. قبل از اجرای پژوهش، به آنان گفته شد که انتخاب آن‌ها کاملاً تصادفی بوده و برای انجام پژوهش دانشگاهی انتخاب شده‌اند و لذا نیاز به ذکر نام خود در پرسشنامه‌ها ندارند. بعد از این که پرسشنامه‌ها به متقاضیان طلاق داده شد و راهنمای هر یک از آن‌ها قرائت گردید آن‌ها خودپاسخ سؤالات را در پاسخ‌نامه علامت می‌زدند.

الف) فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ^۱ (۱۹۹۵): این پرسشنامه شامل ۷۵ گویه است که آزمون‌شوندگان به‌صورت خود گزارش دهی به آن پاسخ می‌دهند. این مقیاس را یانگ و برون به‌منظور اندازه‌گیری ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه شامل محرومیت هیجانی، طرد / رهاشدگی، بی‌اعتمادی / بد رفتاری، انزوای اجتماعی، نقص / شرم، شکست، وابستگی / بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری به ضرر، گرفتاری / در دام افتادگی، اطاعت، از خودگذشتگی، بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه، استحقاق،

1- Young Schema Questionnaire-Short Form

خویشتن‌داری و خود انضباطی ناکافی ساخته‌اند. پایداری آن به کمک آلفای کرونباخ برای همه طرح‌واره‌ها از ۰/۷۶ تا ۰/۹۳ به دست آمد. پاسخ‌دهندگان بر روی لیکرت ۶ درجه‌ای از ۱="کاملاً در مورد من نادرست است" تا ۶="کاملاً در مورد من درست است" میزان موافقت خود را مشخص می‌کنند. این مقیاس با نمرات اعتمادبه‌نفس، افسردگی، نشانگان اختلال شخصیت، آسیب‌پذیری روان‌شناختی همبستگی خوبی دارد که نشانگر از روایی همزمان قابل قبول این مقیاس است (بیدادیان، بهرام زاده، پورشریفی، ۱۳۹۰). ضریب آلفای کرونباخ را برای کل مقیاس بین ۰/۸۶ تا ۰/۹۱ محاسبه کردند (بیدادیان و همکاران، ۱۳۹۰).

ب) پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی کاستا و مک کری^۱ (۱۹۹۲): این پرسشنامه، پرسشنامه‌ای خود گزارش دهی است که پنج ویژگی شخصیتی شامل: انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری، برون‌گرایی، روان‌نژندی، گشودگی به تجربه را اندازه‌گیری می‌کند. (کاستا و مک کری، ۱۹۹۲). این مقیاس شامل ۶۰ گویه است و دارای پنج خرده مقیاس، که هر یک شامل یک ویژگی شخصیتی است. در این مقیاس برای هر عامل ۱۲ سؤال اختصاص یافته است. گویه‌ها به صورت پنج گزینه‌ای پاسخ داده می‌شوند و حداقل و حداکثر نمره به ترتیب صفر تا ۲۴۰ است. روایی همزمان فرم بلند مقیاس، با پرسشنامه مایرز بریگز، پرسشنامه شخصیتی مینه سوتا، پرسشنامه تجدید نظر شده کالیفرنیا و پرسشنامه گیلفورد و زاکرمن بررسی و رابطه معنادار گزارش شده است (مک کرا و کاستا، ۲۰۰۴). هر خرده مقیاس ضریب آلفای قابل قبولی دارد (تمامی آلفاها بین ۰/۷۵ تا ۰/۸۳ است)، که نشانگر پایداری قابل قبول این مقیاس است (بویک، وود و فرگوسن، ۲۰۱۶).

ج) مقیاس باورهای غیرمنطقی جونز^۲ (۱۹۶۸): این مقیاس را جونز در سال ۱۹۶۸ به منظور اندازه‌گیری ده خرده مقیاس بر پایه ده نوع تفکر غیرمنطقی در نظریه‌ی الیس طراحی کرده است. فرم بلند آن ۱۰۰ سؤالی است که از طریق این سؤالات ۱۰ مؤلفه از باورهای غیرمنطقی را بررسی می‌کند. هر ۱۰ سؤال پرسشنامه معرف یک مؤلفه است. این خرده مقیاس‌ها عبارت‌اند از: نیاز به تأیید دیگران، انتظار بالا از خود، تمایل به سرزنش، واکنش نسبت به ناکامی، بی‌مسئولیتی هیجانی، نگرانی زیاد توأم با اضطراب، اجتناب از مشکل، وابستگی، درماندگی نسبت به تغییر و کمال‌گرایی. عبادی و معتمدین (۱۳۸۴) پس از حذف ۶۰ سؤال از آن فرم کوتاه این مقیاس را ساختند. این چهار خرده مقیاس درماندگی در برابر تغییر، توقع از دیگران، اجتناب از مشکل و بی‌مسئولیتی هیجانی است. عبادی و معتمدین (۱۳۸۴) ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های درماندگی در برابر تغییر، توقع از دیگران، اجتناب از مشکل و بی‌مسئولیتی هیجانی به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۸۱، ۰/۷۳ و ۰/۷۵ گزارش کردند. همچنین روایی آن را قابل قبول محاسبه کردند.

د) مقیاس مهارت‌های ارتباطی کوئین دام^۳ (۲۰۰۴): این مقیاس دارای ۳۴ گویه است. آزمون شوندگان میزان موافقت خود را بر روی یک لیکرت ۵ درجه‌ای از ۱="هرگز" تا ۵="همیشه" مشخص می‌کنند. دامنه نمره محتمل برای هر فرد بین ۳۴ تا ۱۷۰ خواهد بود. برخی از عبارات به دلیل ماهیت و محتوای آن‌ها، در محاسبه نمره به صورت وارونه نمره‌گذاری می‌شوند. این مقیاس دارای ۵ خرده مقیاس است که عبارت‌اند از: گوش دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، کنترل عاطفی و ارتباط

1- NEO Five Factor Inventory (NEO-FFI)

2- Irrationally Believe Questionnaire

3- Communication Skills Test-Revised

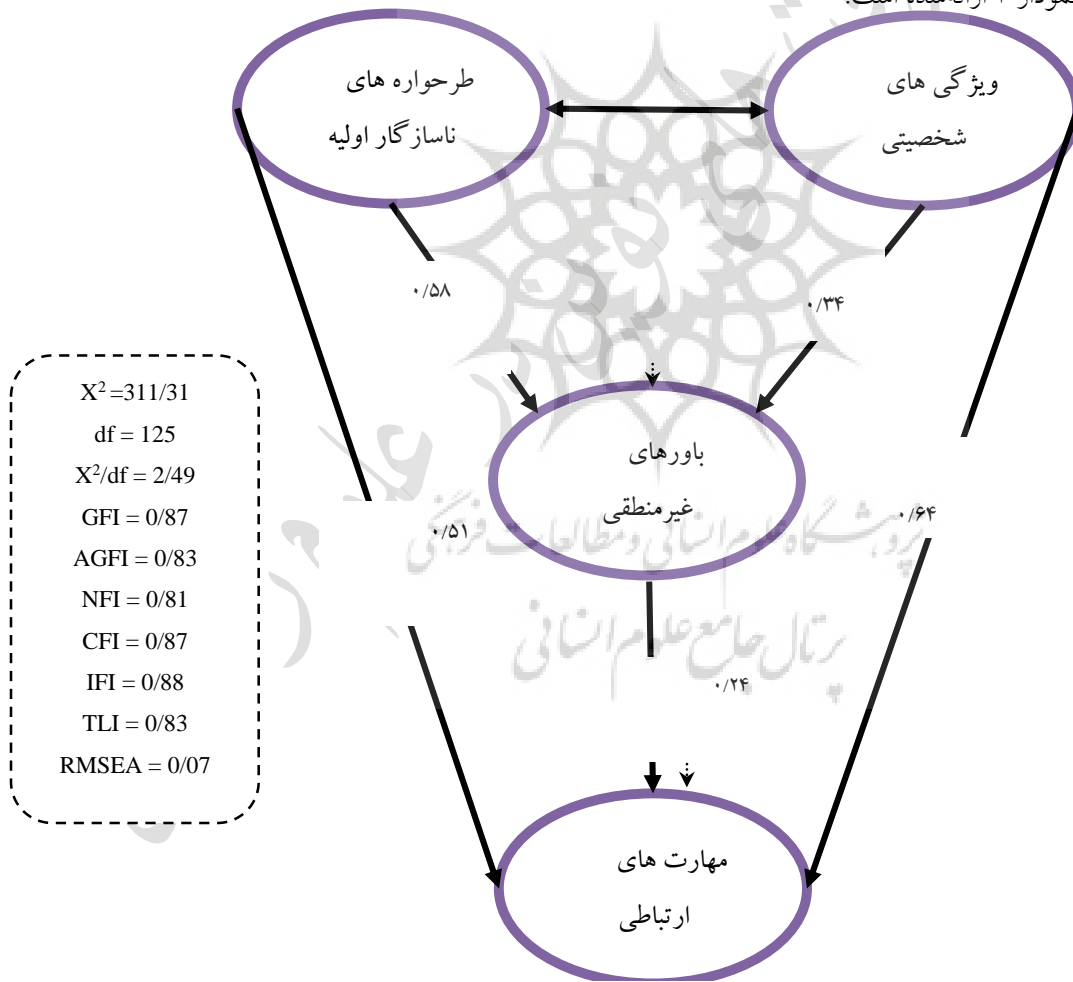
توأم با قاطعیت است (حسین چای، فداکار، ۱۳۸۴). در پژوهشی که حسین چای و فداکار (۱۳۸۴) انجام دادند، توسط تحلیل عاملی نشان دادند که این مقیاس از روایی مطلوبی در جامعه ایرانی برخوردار است و آلفای کرونباخ را برای هر خرده مقیاس بین ۰/۵۵ تا ۰/۸۱ گزارش کردند.

یافته‌ها

میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی بین متغیرها در جدول ۱ ارائه شده است.

ردیف	متغیر	\bar{X}	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	
۱	طرح‌واره ۱	۱/۴۸	۴/۳	۱																			
۲	۲	۱۴/۴	۶/۱	-۰/۸۵	۱																		
۳	۳	۱/۸۳	۵/۳	-۰/۸۷	-۰/۴۱	۱																	
۴	۴	۱۵/۶	۵/۱	-۰/۸۳	-۰/۸۷	-۰/۴۹	۱																
۵	۵	۱/۳۳	۵/۱	-۰/۸۳	-۰/۴۴	-۰/۴۶	-۰/۲۷	۱															
۶	۶	۲/۲۹	۷/۲	-۰/۳۳	-۰/۲۵	-۰/۲۲	-۰/۲۲	-۰/۲۷	۱														
۷	۷	۴/۷۷	۶/۹	-۰/۸۹	-۰/۲۴	-۰/۱۱	-۰/۱۹	-۰/۱۸	-۰/۲۷	۱													
۸	۸	۳/۰۲	۴/۶	-۰/۱۳	-۰/۱۴	-۰/۱۱	-۰/۱۵	-۰/۱۸	-۰/۱۲	-۰/۱۵	۱												
۹	۹	۴/۷۷	۵/۷	-۰/۰۸	-۰/۲۵	-۰/۱۳	-۰/۱۶	-۰/۳۱	-۰/۲۷	-۰/۲۷	-۰/۲۲	۱											
۱۰	۱۰	۴/۷۳	۵/۹	-۰/۲۴	-۰/۱۲	-۰/۱۴	-۰/۱۵	-۰/۲۷	-۰/۲۳	-۰/۲۲	-۰/۲۴	-۰/۱۴	۱										
۱۱	۱۱	۳/۰۴	۴/۷	-۰/۲۲	-۰/۱۵	-۰/۱۷	-۰/۱۷	-۰/۱۸	-۰/۲۲	-۰/۲۲	-۰/۲۵	-۰/۲۲	-۰/۲۲	۱									
۱۲	۱۲	۲/۲۹	۵	-۰/۲۴	-۰/۱۴	-۰/۲۹	-۰/۲۳	-۰/۲۹	-۰/۲۶	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۲	-۰/۲۶	۱								
۱۳	۱۳	۱/۶۸	۳/۶	-۰/۲۲	-۰/۱۱	-۰/۲۹	-۰/۱۸	-۰/۱۸	-۰/۲۶	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۲	-۰/۲۶	-۰/۲۵	۱							
۱۴	۱۴	۱/۳۷	۲/۹	-۰/۸۲	-۰/۱۱	-۰/۲۵	-۰/۱۸	-۰/۱۷	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۲	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	۱						
۱۵	۱۵	۱/۱۱	۳/۱	-۰/۱۱	۰	-۰/۱۲	-۰/۱۲	-۰/۱۳	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۲	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	۱					
۱۶	۱۶	۳/۱۱	۹/۴	-۰/۱۴	-۰/۳۲	-۰/۲۳	-۰/۲۳	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۲	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	۱				
۱۷	۱۷	۳/۱۱	۶/۹	-۰/۲۷	-۰/۲۸	-۰/۲۱	-۰/۲۳	-۰/۲۹	-۰/۲۷	-۰/۲۷	-۰/۲۷	-۰/۲۷	-۰/۲۲	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	۱			
۱۸	۱۸	۲/۶۴	۷/۴	-۰/۲۱	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۵	-۰/۲۵	-۰/۲۵	-۰/۲۵	-۰/۲۲	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	۱		
۱۹	۱۹	۲/۰۴	۷/۱	-۰/۱۷	-۰/۲۹	-۰/۲۵	-۰/۲۵	-۰/۲۸	-۰/۲۹	-۰/۲۹	-۰/۲۹	-۰/۲۹	-۰/۲۲	-۰/۲۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۲۴	۱	

همان‌طور که نتایج جدول یک نشان می‌دهد، تمامی روابط به‌جز؛ انعطاف‌پذیری و طرح‌واره‌های حوزه یک، دلپذیر بودن و طرح‌واره‌های حوزه سه، دریافت و ارسال پیام با طرح‌واره‌های چهار و پنج، روان‌نژندی، مسئولیت‌پذیری و دلپذیر بودن، عاطفی و دلپذیر بودن و برون‌گرایی، دریافت و ارسال پیام با طرح‌واره‌های چهار و پنج و روان‌نژندی، بینش و طرح‌واره‌های حوزه‌های دو و پنج و روان‌نژندی، برون‌گرایی، دلپذیر بودن، و انعطاف، درماندگی و دلپذیر بودن، درماندگی با عاطفی، بینش و گوش دادن، توقع تائید با برون‌گرایی، دلپذیر بودن و قاطعیت، گوش دادن با دریافت و ارسال پیام و پرهیز از مشکل، بینش با گوش دادن و بی‌مسئولیتی، بقیه روابط معنادار هستند. بعلاوه برای بررسی روابط ساختاری بین متغیرها از نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۴ استفاده شد که نتایج در نمودار ۲ ارائه شده است.

نمودار ۲. ضرایب مسیر استاندارد و شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی پژوهش

همان‌طور که در نمودار شماره ۲ مشاهده می‌شود، ضرایب مسیر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به باورهای غیرمنطقی، ویژگی‌های شخصیتی به باورهای غیرمنطقی، ضریب مسیر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به مهارت‌های ارتباطی، ویژگی‌های شخصیتی به مهارت‌های ارتباطی و باورهای غیرمنطقی به مهارت‌های ارتباطی در سطح ۰/۰۵ معنادار هستند. علاوه بر بررسی ضرایب ساختاری، برازندگی مدل پیشنهادی بر اساس شاخص‌های برازش نیز ارزیابی شد. بررسی شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی نشان داد که شاخص نیکویی برازش، شامل مجذور خی ($X^2=311/31$) با درجه آزادی $df=125$ ، مجذور خی نسبی ($X^2/df=2/49$)، شاخص نیکویی برازش ($GFI=0/88$)، شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده ($AGFI=0/83$)، شاخص بنتلر-بونت ($NFI=0/81$)، شاخص برازش تطبیقی ($CFI=0/87$)، شاخص برازش افزایشی ($IFI=0/88$)، شاخص تاکر-لویز ($TLI=0/83$)، و شاخص مهم جذر میانگین مجذورات خطای تقریب ($RMSEA=0/07$)، از برازش قابل قبول با داده‌ها برخوردار است.

همچنین برای آزمون مسیرهای غیرمستقیم از روش بوت استرپ استفاده شد که جدول ۲ نتایج آن را نشان می‌دهد.

جدول ۲. نتایج آزمون بوت استرپ برای مسیرهای غیرمستقیم

مسیرها	اثر غیرمستقیم	حد پایین	حد بالا	P
ویژگی‌های شخصیتی به مهارت‌های ارتباطی با میانجیگری باورهای غیرمنطقی	-۰/۰۰۳	-۰/۰۰۳	۰/۸	۰/۰۷
طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به مهارت‌های ارتباطی با میانجیگری باورهای غیرمنطقی	۰/۰۰۳	-۰/۰۰۳	۰/۲۲	۰/۰۳

همان‌طور که مندرجات جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، مسیر ویژگی‌های شخصیتی به مهارت‌های ارتباطی با میانجیگری باورهای غیرمنطقی با اینکه اثر به دست آمده صفر را در برنگرفته اما چون P value بزرگ تر از ۰/۰۵ است این مسیر غیر معنادار است به این معنا که باورهای غیرمنطقی در رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی نمی‌تواند نقش میانجی گر معناداری داشته باشد؛ اما مسیر غیرمستقیم طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به مهارت‌های ارتباطی با نقش میانجیگری باورهای غیرمنطقی، چون اثر به دست آمده در سطح ۰/۰۵ معنادار است، و حد بالا و حد پایین صفر را در برنگرفته با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که باورهای غیرمنطقی در رابطه‌ی بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و مهارت‌های ارتباطی نقش میانجی گر معناداری دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی نقش میانجی‌گری باورهای غیرمنطقی در رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به مهارت‌های ارتباطی در زوج‌های متقاضی طلاق بود. نتایج حاصل از همبستگی پیرسون نشان داد بین طرح‌واره‌های ناسازگار، ویژگی‌های شخصیتی، باورهای غیرمنطقی و مهارت‌های ارتباطی، ارتباط وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیقات قنادی و عبداللهی (۱۳۹۳)، پور استادی و همکاران (۱۳۹۰)، اسماعیل‌پور و همکاران (۱۳۹۲)، سامار و همکاران (۲۰۱۳)، ساوا (۲۰۰۹)، اسمیت (۱۹۹۵) و کوکلو و همکاران (۲۰۰۶) در مورد رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگار، ویژگی‌های شخصیتی، باورهای غیرمنطقی و مهارت‌های ارتباطی همسو است. این روابط بین متغیرها می‌تواند این‌گونه تبیین شود که: ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر باورهای غیرمنطقی افراد مؤثر است، باورهای غیرمنطقی بر مهارت‌های ارتباطی افراد تأثیر خواهد داشت به طوری که سطح بالای باورهای غیرمنطقی نیز منجر به پایین آمدن سطح مهارت‌های ارتباطی می‌شود.

همان‌گونه که مشاهده شد، باورهای غیرمنطقی، در رابطه‌ی بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و مهارت‌های ارتباطی نقش میانجیگری دارد. در تبیین این یافته می‌توان چنین استدلال کرد، یانگ، کلسکو و ویشار (۱۹۵۰) معتقدند که تجارب ناخوشایند اوایل کودکی زمینه را برای باورهایی در فرد به وجود می‌آورد که می‌توان هم از طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، هم باورهای غیرمنطقی سخن به میان آورد. بر اساس نظریه‌ی طرح‌واره ای یانگ، طرح‌واره‌های اولیه‌ی ناسازگار برای بقا خودشان می‌جنگند، به دلیل اینکه انسان گرایش به تعادل شناختی دارد. باینکه فرد می‌داند طرح‌واره‌های وی منجر به ناراحتی می‌شود ولی با طرح‌واره‌ها احساس راحتی می‌کند و همین احساس راحتی فرد را به این نتیجه می‌رساند که طرح‌واره‌هایش درست است. افراد به سمت وقایعی کشیده می‌شوند که با طرح‌واره‌هایشان همخوانی دارند و به همین دلیل تغییر طرح‌واره‌ها سخت است. افراد به طرح‌واره‌ها به‌عنوان حقایق می‌نگرند که بدون به‌بوته‌ی آزمایش گذاشتن صحت و سقم آن‌ها معتقدند که این حقایق درست هستند و درست همین‌جاست که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه باورهای غیرمنطقی را در افراد پی‌ریزی می‌کند. به‌عبارتی دیگر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه از کودکی شکل گرفته و تابزرگسالی ادامه می‌یابد و بر پردازش‌های معیوب بعدی افراد تأثیر دارد که این منجر به شکل‌گیری باورهای غیرمنطقی در آنان می‌شود (یانگ و همکاران، ۱۹۵۰). در پی شکل‌گیری این باورهای غیرمنطقی و در پی شکل‌گیری این رابطه به‌سختی می‌توانند مهارت‌هایی را در روابط خود به کار ببرند (اسماعیل‌پور، خواجه و مهدوی، ۱۳۹۲). به عقیده‌ی الیس (۱۹۹۵) مهارت‌های ارتباطی در روابط بین فردی افراد ریشه در تفکر منطقی آن‌ها دارد. بسیاری از ناراحتی‌های افراد و به‌کارگیری رابطه‌ی مختل با دیگران ریشه در انواع عقاید غیرمنطقی و غیرواقعی آن‌ها در مورد خود و جهان پیرامون آن‌ها دارد. از نظر وی به‌کارگیری یک رابطه‌ی ناکارآمد نتیجه‌ی شناخت‌های نادرست افراد است چراکه عواطف محصول شناخت است و پیامدهای فراوانی از تفکرات غیرمنطقی ناشی می‌شود که علل اساسی مهم‌ترین اختلال‌های هیجانی به‌شمار می‌روند (راجکووبر و وندر برگ، ۲۰۰۶)

همچنین باورهای غیرمنطقی در رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی نقش میانجی گر نداشت. این یافته را می‌توان برحسب روش‌شناسی پژوهش تبیین کرد به دلیل اینکه متغیر مستقل (ویژگی‌های شخصیتی) همبستگی قوی‌تری با متغیر وابسته (مهارت‌های ارتباطی) نسبت به متغیر میانجی (باورهای غیرمنطقی) داشت. در نتیجه متغیر میانجی (باورهای غیرمنطقی) نتوانست نقش میانجیگری را در رابطه‌ی بین متغیر مستقل و وابسته داشته باشد. پژوهش‌های اسمیت (۱۹۹۵) و کولکو، بولدکلگو، کولکو و کوسال (۲۰۰۶) نشان دادند ویژگی‌های شخصیتی بیشتر اینکه از طریق باورهای غیرمنطقی با مهارت‌های ارتباطی رابطه داشته باشد، به‌طور مستقیم با مهارت‌های ارتباطی رابطه دارد.

به‌طور خلاصه، این پژوهش بینش عمیقی را در مورد فعل و انفعال در بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، ویژگی‌های شخصیتی، باورهای غیرمنطقی و مهارت‌های ارتباطی در افراد متقاضی طلاق به وجود می‌آورد، به این معنا که مکانیسم و نحوه تأثیرگذاری طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی بر باورهای غیرمنطقی افراد متقاضی طلاق و اثرات غیرمستقیم آن بر مهارت‌های ارتباطی آنان را تفهیم می‌کند و این می‌تواند برای مشاوران، روانشناسان دادگاه خانواده، روانشناسان بالینی، و به‌طور کلی برای کسانی که با زوجین سروکار دارند، کاربرد فراوانی در مواجهه با مشکلات مهارت‌های ارتباطی، باورهای غیرمنطقی داشته باشد. این یافته‌ها، ساختار رابطه‌ی بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی با مهارت‌های ارتباطی را که در پژوهش‌های دیگر ارائه نشده است،

را برجسته می‌کند. با مروری بر تحقیقات گذشته متوجه می‌شویم که بیشتر تحقیقات صورت گرفته در این زمینه در سطح آموزش عالی بوده است. این پژوهش با به‌کارگیری زوجین متقاضی طلاق شواهدی برای اعتبار خارجی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی با مهارت‌های ارتباطی با نقش میانجیگری باورهای غیرمنطقی فراهم می‌آورد. با توجه به این ساختار، الگوهای معتبری برای مداخلات روان‌شناختی به منظور کاهش باورها غیرمنطقی و افزایش مهارت‌های ارتباطی افراد فراهم می‌آورد. اگرچه که باید به چند محدودیت مهم در این پژوهش اشاره کنیم. اول اینکه، همه‌ی داده‌های این پژوهش به صورت خود گزارش دهی جمع‌آوری شدند، یکی از بزرگ‌ترین مشکلات این شیوه‌ی جمع‌آوری در کنترل تأثیر مطلوبیت اجتماعی نهفته است. به‌عنوان مثال در طول پاسخ‌دهی، آزمودنی‌ها گزینه‌ای که بهتر آن‌ها را جلوه می‌دهد را انتخاب کنند تا گزینه‌ای که به‌طور صحیح وضعیت فعلی آن‌ها را توصیف می‌کند. این خود منجر به کاهش کارایی ابزار اندازه‌گیری می‌شود. استفاده از شیوه‌های ارزیابی چندگانه برای غلبه بر این مشکل نیز پیشنهاد می‌شود. دوم، این مطالعه بر پایه نمونه‌ی متقاضیان طلاق مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده شهر قم صورت گرفته است که قابلیت تعمیم دهی نتایج را محدود می‌کند. انجام مطالعه‌ای در نمونه‌های دیگر می‌تواند گامی در جهت حل این موضوع باشد. سرانجام، در این پژوهش روابط بین متغیرها توصیف شده است و روابط علی بین متغیرها به دست نیامده است، از این رو انجام مطالعه آزمایشی بینش عمیق‌تری در رابطه‌ی بین، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، ویژگی‌های شخصیتی، باورهای غیرمنطقی و مهارت‌های ارتباطی به وجود می‌آورد، به‌این ترتیب که با طرح‌واره درمانی اثرات آن را بر مهارت‌های ارتباطی و باورهای غیرمنطقی مشاهده شود.

منابع

- اسماعیل‌پور، خلیل؛ خواجه، وجیهه؛ مهدوی، نفیسه (۱۳۹۲). پیش‌بینی رضایت زناشویی همسران بر اساس باورها و مهارت‌های ارتباطی. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۱ (۹)، ۲۹-۴۴.
- حجت، سید کاوه؛ وحیدی، گلناز؛ حمیدی، مهین؛ محمدی، زهرا (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و باورهای غیرمنطقی زنان مبتلا به تریاک و زنان مبتلا به متامفتامین. مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، ۵ (۲)، ۳۰-۳۴.
- عبادی، غلام، معتمدی، محمد (۱۳۹۰). تحلیل عاملی باورهای غیرمنطقی در شهر اهواز. مطالعه در روانشناسی، ۳ (۲۳)، ۷۳-۹۲.
- عیسی زاده، سعید؛ بلالی، اسماعیل، قدسی؛ علی محمد (۱۳۸۵). تحلیل اقتصادی طلاق: بررسی ارتباط بیکاری و طلاق در ایران طی دوره ۱۳۴۵-۱۳۸۵.
- قنادی، محمد و عبداللهی، حمید (۱۳۹۱). ادراک رفتار والدین و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه. مجله مطالعات روانشناسی بالینی، ۱۶ (۴)، ۱۵۴-۱۶۵.
- موبد، فاطمه و نادری، فرزاد (۱۳۹۶). رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، انعطاف‌پذیری عمل با افکار خودکشی در بیماران مبتلا به اختلالات خلقی شهر اهواز. مجله بین‌المللی علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱ (۱)، ۲۳-۴۰.
- Boyce, C. J., Wood, A. M., & Ferguson, E. (2016). For better or for worse: The moderating effects of personality on the marriage-life satisfaction link. *Personality and Individual Differences*, 97, 61-66.

- Beck, A. T. (1964). Thinking and depression: II. Theory and therapy. *Archives of general psychiatry*, 10(6), 561-571.
- Clak, D. A., & Beck, A. T. (1999). *Scientific foundations of cognitive theory and therapy of depression*. John Wiley & Sons.
- Egeci, I. S., & Gencoz, T. (2011). The effects of attachment styles, problem-solving skills, and communication skills on relationship satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 2324-2329.
- Florin, A. (2009). Maladaptive schemas, irrational beliefs, and their relationship with the five-factor personality model. *Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies*, 9(2), 135-147.
- Forman, B. D., & Forman, S. G. (1978). Irrational beliefs and personality. *Journal of personality assessment*, 42(6), 613-620.
- Hiyoshi, A., Fall, K., Netuveli, G., & Montgomery, S. (2015). Remarriage after divorce and depression risk. *Social Science & Medicine*, 141, 109-114.
- Khaledian, M., Saghafi, F., Moradi, S., & Khairkhan, Z. (2013). Investigating the Relationship of Irrational Beliefs with Anxiety and Their Effect in Two Different Academic Systems in Iran (Under graduate Collage students of Payam Nour University and Islamic Azad University). *International Research Journal of Applied and Basic Sciences*, 4(5), 1185-1191.
- Kukululu, K., Buldukoğlu, K., Kulakaç, Ö., & Köksal, C. D. (2006). The effects of locus of control, communication skills and social support on assertiveness in female nursing students. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 34(1), 27-40.
- McKenzie, C. R. (2003). Rational models as theories—not standards—of behavior. *Trends in cognitive sciences*, 7(9), 403-406.
- Mojallal, M., Hakim Javadi, M., Mousavi, S. V. A., Hosseinkhanzadeh, A. A., & Gholam Ali Lavasani, M. (2015). Early maladaptive schemas and interpersonal problems in Iranian university students. *Practice in Clinical Psychology*, 3(1), 11-22.
- Naja, S., Esmkhani, H., & Livajani, S. (2010). Relationship between personality traits and irrational beliefs in Clarks., *Journal of Management*, 4(13), 39-58.
- Renner, F., Lobbestael, J., Peeters, F., Arntz, A., & Huibers, M. (2012). Early maladaptive schemas in depressed patients: Stability and relation with depressive symptoms over the course of treatment. *Journal of affective disorders*, 136(3), 581-590.
- Rijkeboer, M. M., & van den Bergh, H. (2006). Multiple group confirmatory factor analysis of the Young Schema-Questionnaire in a Dutch clinical versus non-clinical population. *Cognitive therapy and research*, 30(3), 263-278.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2016). *Theories of personality*. Cengage Learning.
- Samar, S. M., Walton, K. E., & McDermut, W. (2013). Personality traits predict irrational beliefs. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 31(4), 231-242.
- Smit, G. N., & Van Der Molen, H. T. (1996). Simulations for the assessment of counselling skills. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 21(4), 335-345.
- Shorey, R. C., Elmquist, J., Anderson, S., & Stuart, G. L. (2015). The relationship between early maladaptive schemas, depression, and generalized anxiety among adults seeking residential treatment for substance use disorders. *Journal of psychoactive drugs*, 47(3), 230-238.
- Segal, Z. V. (1988). Appraisal of the self-schema construct in cognitive models of depression. *Psychological bulletin*, 103(2), 147.

- Shorey, R. C., Anderson, S., & Stuart, G. L. (2012). An examination of early maladaptive schemas among substance use treatment seekers and their parents. *Contemporary family therapy*, 34(3), 429-441.
- Valenzuela, S., Halpern, D., & Katz, J. E. (2014). Social network sites, marriage well-being and divorce: Survey and state-level evidence from the United States. *Computers in Human Behavior*, 36, 94-
- Yang, J., Kloskoo, J & Wieshar., M. (2014). Schema Therapy., Tehran: Arjmand
- Yilmaz, M., Kumcagiz, H., Balci-Celik, S., & Eren, Z. (2011). Investigating Communication Skill of University Students with respect to Early Maladaptive Schemas. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 968-972.

